

138120

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Az Erdélyi Kárpát Egyesület hivatalos értesítője

MÁTYÁS KIRÁLY EMLÉKÉV

Főszerkesztő és felelős kiadó: Dr. BALOGH ERNŐ
Laptulajdonos: ERDÉLYI KÁRPÁT EGYESÜLET

XL. ÉVFOLYAM

1943. 7. SZ. (361)

Erdély

TARTALOM

Csirik Béla: Erdély turistáihoz! — *B. I.*: Elment az elnök, megjött az elnök. — *Dr. Balogh Ernő*: A Rozsálynak egy ritka érdekessége. — *Jancsika Albert*: Három nap a Retyezáton. — *Sik Sándor*: Az Egyesű. — *J. A.*: A Rozsályi menedékház felavatása. — *Za-la*: A sancanziano-i barlangszakadék és a Tordahasadék közti hasonlatosság. — *B. I.*: Túrara. — *B. I.*: Régi túranaplókból... — *Hírek*. — *Pályázatok*. — A címlap *Koválszky Károly* felvétele.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az „Erdély” előfizetési ára egész évre 6 pengő. Tagoknak 5 pengő. — Tagsági díj évi 6 P. — Az előfizetési díjak befizethetők az EKE 72.478. számú csekkszám-láján és a központi irodában Kolozsvár, Jókai-utca 2., II. emelet. — Hivatalos órák: d. e. 9—1-ig, d. u. 5—8-ig. Telefon 36-37.

Az Erdélyi Kárpát Egyesület központjának és vidéki osztályainak levelezési címei.

Központ: *Kolozsvár*, Jókai-utca 2., II. emelet. Telefon 36-37.

Besztercei osztály: *Dr. Stieber Lajos* Beszterce, Erdőigazgatóság.

Csíkszéki osztály: *Székely Géza*, Csíkszereda, OMIH.

Dési »Cibles« osztály: *Knizsek Károly*, Dés. Villamosművek.

Felsőbányai osztály: *Dr. Görög József*, Felsőbánya.

Háromszéki osztály: *Dr. Dobay Béla* Sepsiszentgyörgy.

Marosszéki osztály: EKE marosszéki osztálya, Kazinczy-u. 13., Marosvásárhely.

Nagybányai „Gutin” osztály: *Tréger Lajos*, Nagybánya, Fürdőtelep.

Óradnai osztály: *vitész Solthy László*, Oradna.

Révi »Zichy« osztály: *Dr. Kulcsár András* ref. lelkész, Rév.

Udvarhelyi osztály: *Zárug András*, kereskedő, Székelyudvarhely.

Zilahi »Meszes« osztály: *Seress Miklós*, Zilah, Király-u. 23.

ERDÉLY

ERDÉLY TURISTÁIHOZ!

Szívből köszöntöm Erdély turistáit abból az alkalomból, hogy a Turista Szövetség elnöki tisztét elvállaltam. Különösen jól esett nekem és hálás köszönetet mondok érte, hogy az Erdélyi Kárpát Egyesület bizalmáról biztosított ezzel kapcsolatban. Erdély hegyei mindég kedvesek voltak nekem s a visszacsatolás után siettem újra felkeresni diákéveim számos vakációjának színterét, Szovátát, ahol első dolgom volt túrát szervezni a Mezőhavásra. Azóta egy hivatalos küldetéssel kapcsolatban volt alkalmam kisebb erdélyi körútat tenni, az idén nyáron pedig a keleti Székelyföld természeti szépségeinek felkeresését tervezem.

Viszontlátásra az erdélyi hegyek között!

1943. július 5-én.

CSIZIK BÉLA.

Elment az elnök, megjött az elnök

Zsembery Gyula dr., a MaTuOSz elnöke lemondott. Távozása meglepte még legközelebbi munkatársait is. A „csak turisták“ pedig csodálkozással találgtatják „Gyula Bácsi“ távozásának okát. Mert Ő, mint gyakorlati turista, örökös vezető, előljáró és elnök élt mindenki gondolkozásában.

Akik közelebbről ismerték a magyar turista életben végzett munkáját, nem csodálkoznak részleges visszavonulásán. Hisz évtizedeken át irányító szerepet vitt a magyar turista életben. Írta a turista tárgyú cikkeket. Egymásután jelentek meg szakirányú tanulmányai. Előadásokat tartott a magyar tájakról és turista szakkérdésekről. Nemcsak Budapesten „dolgozott“. Örömmel megjelent Hazánk legtávolabbi vidékén székelő, legkisebb turista Osztály székhelyén és hirdette a hazai síkok, dombok, völgyek, hegyek, kis csermelyek és a magyar tenger csodás szépségét, elbűvölő varázsát, az egyszerű magyar nép lelkének gazdagságát és a magyar turistaság elhivatottságát.

Zsembery Gyula elnök az új tartalmat kereső és találó magyar turista életet észrevétlenül formálta. Az ő irányításával rendezték a turista munkaterületek kérdését, elkészült az országos kék jelzés és az egységes útjelzés hálózat. Megszervezte a turista alkotások ellenőrzését. Nemcsak kezdeményezője, de kiépítője volt a turista-vezetőképzés és vizsgáztatás intézményének. Mint turistából lett eserkész és eserkészből lett „hivatásos” turista, nagy gyakorlati érzékkel rendelkezett és ezért könnyen vállalkozhatott a legbonyolultabb feladatok megoldására.

Csendben dolgozott Zsembery Gyula elnök. Nem tömjénezte önmagát. Nem dicsekedett a külföldi utazásokkal. Legszívesebben a magyar tájak szépségéről beszélt. És ebben a témában otthon volt. Megtehetette, hisz több, mint fél évszázad óta járja a Kárpáti koszorú hegyeit. Úgy érezzük, nem tévedünk, ha azt mondjuk: a távozó elnök élethivatásának tekintette a magyar turista ügy szolgálását. Ezért bízunk, hogy Szövetségünk keretében ezután is részt vállal az országos turista élet munkálásából. Így hiszünk, hogy gazdag élettapasztalatával továbbra is segít nekünk az erdélyi turista alkotások szaporítására és a meglévők minőségének javítására főrekvő munkánkban.

*

Csizik Béla dr. államtitkár az új elnök. Gyakorlati turista működést az utóbbi időben a Budapesti Budai Torna Egylet Turista Osztályának a keretében fejt ki. Minden szabadidejét a túrázásnak szenteli.

Szövetségünk életében, — mint elnökségi tag, — csak akkor hallatta szavát és olvashattuk írását az Értesítőben, ha irányt kellett mutatni az új magyar turista életnek.

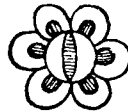
Mint turista alkotásokkal nem rendelkező alakulat turistája, — csak a Mátrában van a BBTE-nek útjelzése, — nemcsak látszólagosan, de ténylegesen is megőrizte tárgyilagos turista szemléletét. Ezért is fogadhatja örömmel az új elnököt, ígéretek zálogolása nélkül, minden turista alakulat.

Mi, erdélyiek is bízunk az „érdektelen elnök” személyében. És hisszük, megértő segítőt kapunk sokoldalú turista tervünk megvalósításához. Nagy szükségünk van támogatására, hiszen huszonkét évvel maradtunk el a hazai turista élettől...

Elment az elnök, megjött az elnök!

Turista szívvel köszöntjük Öket!

B. I.

A Rozsálynak egy ritka érdekessége

Régeen ismeretesek a Nagybánya melletti Rozsálynak különös andezit-sziklatornyai, melyek vagy egyenként meredeznek a magasba, vagy csoportosan egymáshoz támaszkodva, óriási várromszerű bizarr sziklaalakulatokat formálnak. Sőt van ezek között olyan is, amelynél a szemlélő nem is nagy képzelettel a várfalon ott láthatja egy-egy védő vitéz hatalmas kőfiguráját is kucorogni. A Rozsálynak azonban nemesak kőbőlvaló, hanem facsodája is van, sőt ez utóbbi még annál is külön, mert tudományos, növényteratológiai szempontból is ritkítja párját. (Teratológia a torznövekedésekkel, torzképződményekkel foglalkozó tudomány.)

Nagy kiterjedésű erdőben, amilyen a rozsályi is, *egy* fát megtalálni bizony nehéz lenne, erre azonban itt nagyon könnyű ráakadni, sőt egy kis figyelemmel szinte egyenesen belebotlik az ember. Ha a Rozsály északi lejtőjén levő EKE menedékháztól a Rozsály tetejére, illetve az EKE-nek ott éppen most felavatott „Mátyás” menedékháza felé vezető ösvényen haladunk felfelé (az út régi kék turistajelzése jelenleg bizony felfrissítésre szoruló), úgy körülbelül egy óra múlva érkezünk ehhez a fához. Ott van ez alig pár lépésre az ösvény jobb oldalán a fiatal bükkszálerdőben. Tájékoztató, hogy közeledve hozzá az ösvényen, balra előre egy kis tisztás tűnik elő.

Egy jókora combvastagságú bükkfa ez (l. mellékelt képet), melynek törzse magas ívalakban meghajolva, mindkét végével be van gyökerezve a földbe, s földbe gyökerező egyik végéből (képen baloldalon) egy sudár bükkszál emelkedik fel, a magasban a szálerdő többi fáihoz hasonló koronával. Az íves törzs földhöz nőtt két vége 3,5 m-re van egymástól, s az ív legnagyobb magassága 2,3 m-nyi. Ág, levél a törzsön nincs, de élő fa, külső részén azonban korhadási csatorna húzódik rajta, mely mindkét végen majdnem a földig ér.

Nyilvánvaló, hogy a fa eredeti töve a jobboldalon van, a törzs másik vége, hol a koronának kellene lennie, csak másodlagosan gyökerezett a földbe. Ezen a helyen a föld elkaparása után megállapítható, hogy a törzs itt a földben nagyobb részét csonkán végződik, csak azon a részen van gyökérszövet fejlődve, ahol belőle a rendes állású törzs nyúlik fel az erdő többi fái közé. Az is kitapintható a föld alatt, hogy a felületi korhadási csatorna folytatásaképpen a csonk végéig zárt korhadási üreg húzódik.

Kétségtelen, hogy ez a különös facsoda eredetileg rendes növésű, egyenesen a magasba nyúló fa volt, melyre azonban azután, de még jóval fiatalabb korában egy másik fa dőlt rá úgy, hogy ezt ívesen meghajlítva, koronás végét a földhöz szorította. A koronás vég azután elpusztult, elkorhadt. Valószínű, hogy a csonkból most itt felnyúló növendékfa az eredeti koronának egy kis ága volt, mely a világosság felé törekedve, felfelé egyenesedett ki és így nőtt tovább, s egyúttal a csonk itt gyökeret is fejlesztett, hogy a fiatal új törzs rövidebb úton is juthasson táplálékhoz a földből. Világos azonban, hogy a régi törzs az újnak jelenleg is dajkája.

Az itteni fiatal szálerdőben szinte lépten-nyomon láthatni ívszerűen földig görbített hosszú vékony fákat, melyeket főként a hönymás hajlított így meg. Ezeknél az ív tetején majdnem kivétel nélkül meg van törve a törzs külső része, ami az erőszakos meghajlításnak természetes következménye. Nyilvánvaló, hogy ezen a megtört helyen korhadás indul meg, ami

idővel továbbharapódik a törzs hosszában. A mi fánkon levő korhadási csatorna is nyilvánvalólag így jött létre.

A képen jól kivehető, hogy a törzs ívéhez négy egyforma, rúdszerűen egyenes fiatal bükksudár van hozzátámaszkodva. Ezek a meghajlított ível együtt egy nagy hárfa alakjának benyomását teszik. A sudarak a húrok, a meghajlott fatörzs a hárfa kerete. De e különös alakmájmoláson kívül

„Mátyáskapu” a Rozsályon.

(Dr. Balogh Ernő felvétele.)

ennek a négy bükksudárnak más érdekessége is van. Ezek ugyanis annyira szorosan hozzá vannak feszülve a nagy törzshöz, hogy az érintkezési felületen mindkét oldalról erős dörzsölési seb is van. Az ilyen szoros érintkezés természetesen leglényegesebb feltétele a későbbi teljes összenövésnek, ami itt eddig azért nem következhetett be, mert a sudarakat koronájuknál fogva a szél állandóan mozgatja. Ha tehát a sudarakat itti mesterségesen megrögzíténők, el lehetne érni teljes összeforradásukat. De természetes úton is könnyen bekövetkezhetnék ez úgy, ha pl. hónyomás e sudarak koronáját letörné, amivel a sudarak szélmozgatása megszűnnék.

Általában a fák rendellenes növekedésének, fejlődésének leggyakoribb esete az, amikor egy fa egyik ága behajolya, újra benő ugyanazon törzsbe. Ez az eset pl. itt is megvan. A belsőszélső sudaron ugyanis kézzel elérhető magasságban egy jókora hüvelykujj vastagságú ág van, mely feljebb egy

jó arasznyira megint beleolvad a törzsbe. (A mellékelt képen ez a kis ág fekete vonallal van feltűnőbbé téve.)

Megjegyzendő, hogy — úgy látszik — nem minden ilyen hasonló ágbenövés okvetlen természetes. A Láposhegység vidékén lakók pl. azt mondják, hogy pásztorstuhancok csupa szórakozásból meg szokták tenni, hogy fejszével bevágnak a fába, s az így támadt résbe betolják ugyanazon fa egyik közeli ágának meghegyezett végét. (Cseh Ferenc közlése.) Ez az öntás, ha durva is, könnyen sikerülhet, s vele olyan torzok állhatnak elő, melyeken pár évtized múlva, mikor már teljes lett az összeforradás, csakugyan el lehet esodálkozni.

A Rozsályi faesoda mindenesetre ritka különlegesség. Érdemes arra, hogy megfelelő védelmére illetékes hatóságok figyelmét is felhívjuk. A rendellenes fanövekedésnek olyan szokatlan esete, hogy külön egyéni névre is rászolgál. Ajánlom ezért, hogy mivel hatalmas kapualakja van, és hogy mivel felfedezése a mai Mátyás-évből történt „Mátyás-kapu”-nak nevezzük.

Dr. Balogh Ernő.

Három nap a Retyezáton

Régen tapasztolt ösvényekről írok. Az emlékezés vágyó szava száll e sorokból azok felé az utak felé, melyek oly sok gyönyörűséget szereztek annak idején nemcsak nekem, hanem mindenkinek, aki azokon járt.

A Retyezát. A leghatalmasabb és legszaggatottabb tömege a Déli-Kárpátoknak. Roppant nagy kiterjedése, vadtsága, megragadó szépsége, tengerszemű és zerge csordái mindig nagy vonzóerőt gyakoroltak úgy a vadászokra, mint a természetjárókra. Egész kis birodalom. Nagyobb, mint akár a Buessens, akár a Fogarasi havasok hegytömege. Flórája gazdag, kb. 42 olyan fajta növénye van, amely máshol nem található meg. Ez az egyedüli hely, ahol a vadállomány is megőrizte gazdagságát. A zergék még csordákban járnak, s csak egy-egy öreg zergebakk baktat egyedül, búsan a szikla-rengetegben.

Váraljáig mentünk vonaton, majd itt éjszakázva, másnap a reggeli vonattal folytattuk utunkat a 20 km-re levő Bajesd állomásig, innen pedig Nuksoáráig, ahol hátizsákjaink cipelésére lovat fogadtunk. Nehéz terhünktől megszabadulva, főúri kényelemmel folytattuk útunkat a Nuksoára-völgy felé, hogy minél előbb elérhessük útunk aznapi célját, a Pietrile-i menedékházat. Előttünk kis hegy-kupacok emelkednek, eltakarva szemünk elől a Retyezát északi csúcsait. Nemsokára előtűnik a Retyezát lecsapott csúcsa. A sok monda közül az egyik szerint a hegy csúcsát egy óriás vágta le pallosával, mert megharagudott bátyjára, akinek kastélya a csúcson volt. Tovább haladva a völgyön, 3 óra alatt érünk fel a menedékházhoz. A kívülről szerény képet mutató menedékház meglepően tiszta és kényelmes turista szállást nyújtott. A háztól szép kilátás nyílik a Gáles vonulatra.

Reggel korán indultunk elsőnap-i tulajdonképeni retyezáti túránkra. A Pietrile völgyön mentünk a Bukura felé. Az út a Pietrile pataka mellett vezet felfelé. Meglepődve tapasztaltuk, hogy a növényvilág gyors változása és alpesi jellegűvé válása legalább 200 méterrel alacsonyabban következik be, mint akár a Buessesen, akár a Fogarasi-havasokban. Elérve a törpe-

fenyők országát, kibontakozik előttünk a völgy egész képe, minden szépségével. A néhol két-három kilométer széles völgyet nyugaton a Sztenisora, keleten a Pietrile gerince határolja, míg északon a Bukura gerince zárja be, 2436 méter magas csúcsával. A völgy nem cáfolja meg a Pietrile nevet (Köves). Utunk állandóan kőhalmazokon, gránittömbökön vezet keresztül. Az első tó, melyet érintünk, a Pietrile tó már kb. 1900 méter magasságban fekszik. Eddig enyhe emelkedésű völgyben vezetett útunk, most kezdődik az első mászás, amikor a Bukura gerincére kell felkapaszkodnunk. Fáradtságos út, de a turistát egész életére maradandó képpel jutalmazza meg.

Felérve a hágóra, elénk tárul a Reteyzát leglenyűgözőbb része. Előt-

Bukura tó.

(Illyés István felvétele.)

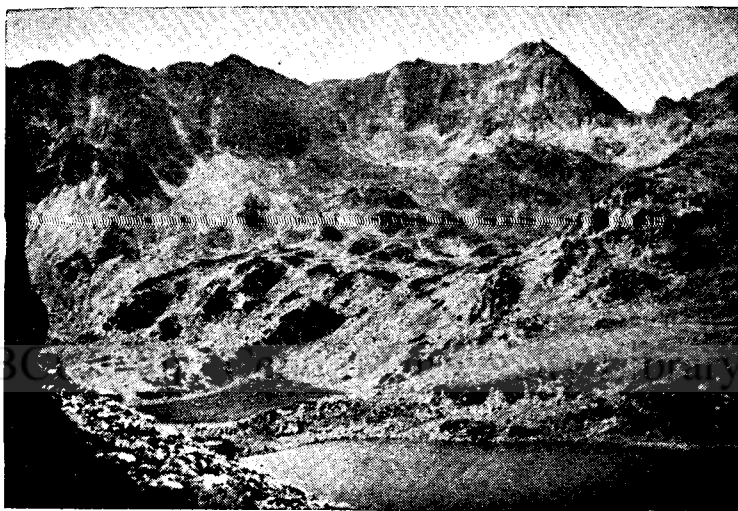
tünk áll a Bukura hatalmas cirkusz-völgye, közvetlen alattunk pedig a Bukura-tó. Fenséges nyugalommal tekint az ég felé a Reteyzát legnagyobb tengerszeme. A pisztrángok kíváncsian ugrálnak a víz színe fölé. Talán ők is a körbenálló csúcsokban gyönyörködnek. Oly nagyok a méretek, hogy elenyésző parányoknak érezzük magunkat ebben a nagy szépségben s az a vágyunk támad, hogy mi is tűnjünk el benne és legyünk részesévé. A Bukura tó a Délkeleti Kárpátok legnagyobb tava. Nagyságára jellemző méretek: legnagyobb hossza 560 méter, legnagyobb szélessége 320 méter, legnagyobb mélysége 14,5 méter. A Peleága, a Bukura és a Bukura kapu felől jövő patakokból táplálkozik. Leeserkedünk a tóhoz, ahol egy gránit asztal mellé telepedünk. Szemben velünk a Peleága (2511 m), a Reteyzát legmagasabb csúcsa tör az ég felé.

Ebéd után a Peleága megmászása következett. Felfelé kapaszkodás közben vissza-visszatekintgetünk a Bukura völgy tavaira, a Bukura ka-

pura, a Judele és Szlavej gerinceire. A délnyugati oldalon kapaszkodunk fölfelé, meglehetősen kitett sziklákon. Nagy óvatosságot követelő, mászás után érünk fel a gerincere és itt szanaszét heverő gránittömbökön keresztül menve érünk fel a csúcsra.

2511 méter magasán vagyunk. A Bukura tó alattunk 500 méter mélységben fekszik. Pompás kilátás nyílik a csúcsról. Látjuk a Gáles vonulatát, a Rea völgyét, Sztenisorát, tőlünk keletre pedig a Papusát. A Papusa kattanójában már forr a következő nap és éjszaka meglepetése. Gomolygó ködök iramlanak fel egészen a Peleága csúcsig, majd összeütközve a Bukura felől jövő széllel, viaskodva járják a ködök és felhők rettenetes tánctát a Peleága sziklatornyai körül. Ez természetesen gyorsabb leereszke-

Bukura tó. Baloldalt a Szlavej gerinc, középen a Judele, ettől jobbra a Bukura kapu. (Papp Jenő felvétele.)

désre kényszerít, s nagy igyekezettel haladunk a Rea völgy felé. A Papusa és Peleága közötti nyeregbe leérve, látjuk a Peleága tavat. Gyönyörű fekvése van a két hegyóriás között. A Rea völgy tavai is megcsillannak a lemenő nap fényében. Négy tavat látunk, de egyik sem olyan nagy, mint az eddig látottak. A völgy maga valahogy komor hatással van mindnyájunkra. Utunk hatalmas gránit sziklák között, illetve felett vezet, néhol egész komoly mászást igényelve. Valóságos gránit temetőben járunk. Az egyhangú sziklák közötti úton érünk le a Pietrile-i menedékházhoz.

Másnap reggel elbúcsúznak a háziaktól és a Retyezát harmadik völgyében, a Sztenisora völgyén indulunk útnak, hogy felkeressük a lecsapott tetejű Retyezát csúcsot.

Bár a Retyezát hatalmas völgyei mind glaciális eredetűek, mégis mindegyik völgynek megvan a maga sajátossága és egyénisége. A Sztenisora szép vízeseivel tűnik ki. Fennebb pedig kilométer szélességben és hosszúságban boróka- és törpefenyő-rengeteg képez áttörhetetlen gátat. Ha nem lenne a hegyi pásztorok és vadászok által kivágott út, bizony lehetetlen lenne a Sztenisora völgyén felmenni.

A völgy keleti oldalán a Sztenisora-gerinc, nyugati oldalán a Retyezát-gerinc húzódik, a völgyet pedig itt is a Bukura csúcsa zárja be. Utunk a Sztenisora tótól nyugatra fordul, elhagyja a völgy irányát, mert erre kell felkapaszkodnunk a 2251 méterrel jelzett háromszögelési pontig, a Bukura és a Retyezát közötti nyeregbe. Itt találtuk a legnagyobb gránit tömböket, amelyeknek megmászása a meredek úttal együtt igen nagy élvezetet szerzett. A nyeregbe kiérve északra fordulunk és elindulunk a Retyezát csúcsa felé. Aggodalommal látjuk, hogy az idő megváltozik. Meggyorsítjuk lépteinket, hogy a csúcsról még szétnézhesünk a köd leereszkedése előtt. A Retyezát összes katlanjai füstölnek, a ködből már csak néha-néha tűnnek elő az előbb látott képek. A Fekete-tó, az Iker tavak még csillognak a beléjük tekintő nap fényében. Még látunk két zergét is a Retyezát oldalán lefelé mászni, de nemsokára eltűnik minden a ködben. Kavargó ködben érünk fel a Retyezát 2484 méter magas csúcsára. Gránit tömbök közé beékkelt, viharvert, kis farúd jelzi a csúcsot. Pár pillanatig felszakad a köd és még megpillanthatjuk a kis Retyezát tavat. Az idő miatt gyors ütemben térünk vissza a gerincen a Bukura kapu felé. A Bukura északi oldalán járunk s még alig vagyunk az út elején, amikor az Iker völgyben egy zerge nyáját fedezünk fel. Ennyi zergét egy csoportban még egyikünk sem látott. Színük teljesen egybefolyik a környezet színével, némelyik legel, mások pedig pihennek. Még nem vettek észre. Fütttyentésünkre az egyik hakk mindjárt válaszolt, illetve fütttyel figyelmeztette társait a veszedelemre. Erre az egész csorda minden zergéje úgy megállott, mint a cövek, valamennyien felénk néztek és álltak másodpercekig mozdulatlanul. Egy-két újabb fütttyentés a zergebakk ajkáról és az egész csapat menekülve indult el a völgy felé. Legutóljára maradt egy nagyobb zerge, mely csak a többiek eltűnése után szökkent le a szikláról és iramodott társai után. Felejthetetlen élmény volt.

Közben a felhők mind veszedelmesebben gyülekeztek, mi pedig folytattuk utunkat a Bukura kapu felé. A már megszokott gránit-sziklák között vezet útunk, néhol gyepes, de annál veszedelmesebb helyeken. Ez volt lúránk legnehezebb része, itt bizony elő kellett venni a mászó tudományt. Talán azért, mert egyenesen vágtunk célunk felé. Lehet, hogy van egy könnyebb út is, de mi azt nem kerestük és véletlenül sem akadtunk rá. Szerencsésen megérkeztünk a Judele és Bukura közötti nyeregbe, melyet a Bukura kapujának hívnak. Lent megpillantjuk tegnapi ismerőseinket, de ma sokkal barátságosabb a kép. A Bukura tó komoran, mérgesen ráncolja össze felszínét s haragosan néz a Peleága felé, ahol nagy vihar készülődik. Alig állunk meg, már nyakunkban az eső. Előkerülnek a vízálló kabátok s rohanunk lefelé a tóhoz. Egy félórát tartott az út, de az alatt volt részünk esőben, hóban, jégesőben és végül enyhe havas esőben is. Szaladunk és ázunk. Így érünk le a Bukura tó partján lévő egyetlen menedékhelyhez, egy oldalra dőlt hatalmas gránit-szikla alá. Itt húzódunk meg és itt töltjük viszontagságos éjszakánkat. Az odút a pásztorok is menedékhelyül használják, találtunk is némi száraz fát, amiből tüzet raktunk. Lassan-lassan az odúban is minden vizes lett, a fa is átnedvesedett. Hogy valamiképen felélesszük a tüzet, kisebb-nagyobb szalonna darabokkal tápláltuk. Nem könnyű szívvel bár, de igen jó tüzelőanyagnak bizonyult.

Reggel törődötten indultunk el a Bukura völgyén lefelé. Az egész Retyezátot sűrű köd takarja. Szítáló esőben ereszkedünk le a völgy 1580

méteres pontjáig. Itt találkozok a Bukura völgye a Lapusnik völgyével. Előttünk délre a Papusa hatalmas gerince huzódik. Ennek kell a hátára felkapaszkodnunk. Utunkat állja azonban az esőtől igen megnőtt Lapusnik-patak, és emiatt jól fel kell mennünk a völgyben. Szép vízesések sorozata mellett vezet az út, míg végre kapunk átkelésre alkalmas helyet. Átvágtunk a Papusa oldalára s itt egy fiatal fenyőerdőn keresztül déli irányban kezdjük oldalozni a hegyet. Jó két órát tartott, míg a Papusa havas tetejére értünk. Itt találtuk meg a rendes utat is, amely célunk felé vezetett. Ezt az egyetlen jelzett utat láttuk rettyezáti utunk alatt. Piros jelzésű út vezet egészen Nyág mezejéig, az első lakott helyig. A többi Rettyezáti utak úgy vannak jelezve, hogy egy nagyobb köre egy kis követ helyeztek el a leleményesek. Szakadó esőben érkezünk meg délután 5 órakor Nyág mezejére. A 11 órai gyaloglás alatt $\frac{1}{4}$ órát pihentünk s ez még a mi egyébként hozzászokott izmainkat is erősen próbára tette. Amellett ott voltak a nehéz hátizsákok, melyeknek súlyát csak akkor éreztük igazán, amikor lekerültek vállainkról.

Újra rendes szobában vagyunk. Bakanesaink esurom vízesek, ruháink az éjszakai füsttől fertelmes szagúak. Mindent kitergettünk, tisztálkodtunk, majd átadtuk magunkat a jól megérdemelt pihenésnek.

Másnap szekérről mentünk Lupényba. Nem volt kellemetlen a vadregényes szép Zsilvölgyén végigszekerezni. Lupényban vonatra ültünk és a Bóli barlangnál szállottunk le ismét. Az állomáshoz közel van a barlang. Nem nyújl semmi érdekeset. Egy hatalmas sziklát furt át a patak. Meglehetősen lágas, kényelmesen járható, de cseppkő vagy más érdekesség a barlangban nincs. A barlangi irodalom ellenben gazdagon van képviselve.

Ezzel be is fejeződött a Rettyezáti kirándulás. Fájó szívvel gondolok most vissza erre a túrára. Fáj az a sok elveszett szépség, melynek évenkénti felkeresését határoztam el akkor. Már sok idő elmúlt azóta, hogy ott jártam, de ma is olyan elevenen él bennem a Rettyezát képe, mint közvetlen a túra után. Úgy belevésődött, úgy hozzánőtt szívemhez, mint Magyarország térképéhez.

Jancsika Albert.

Sík Sándor:

AZ EGYESKŐ

*A Hagymás üzen az Őcsémnek,
Az Őcsém felel a Hagymásnak,
Mit üzenhetnek egymásnak?*

*Közepettük a négyágú
Kőkoronával ékes fő:
Egyedül áll, az Egyesekő.*

*A Hagymást utak ölelik,
Az Őcsémhez öspényke fut.
Az Egyesekőre nincsen út.*

*A Hagymás Gyergyóra könyököl,
Az Őcsém Csikországba néz,
Az Egyesekő csak az égbe föl.*

*A Hagymás szénáért könyörög,
Az Őcsém az emberekér,
Az Egyesekő semmit se kér.*

*A Hagymás mondja: Légy velem!
Az Őcsém biztat: Kegyelem.
Az Egyesekő semmit se mond:
Feje körül az Úr Lelke borong.*

A Rozsályi menedékház felavatása

A nagybányai osztály új alkotással gazdagította az egyetemes magyar természetjárást. A pünkösdi ünnepek alatt tartotta meg az EKE nagybányai osztálya Mátyás túra keretében a Rozsályi menedékház felavató ünnepségét. Az ünnepségen igen szép számban vettek részt a többi társsegységek részéről is. A Magyar Turisták Országos Szövetségét Romhányi Antal képviselte s ugyancsak őt bízta meg a MTE és a BSE is a képvisellel. Már szombaton megindultak a turisták a forrásligeti menedékház felé Tréger Lajosnak, az EKE nagybányai osztálya elnökének vezetésével, hogy másnap már korán ott lehessenek a ház felavatásán. Egy másik nagyobb

Az épülő

menedékház.

csoport dr. Balogh Ernő EKE központi elnök vezetésével vasárnap indult a Rozsály felé. Az újonnan épült menedékház lépcsőjére először Tréger Lajos lépett fel és üdvözölte a város, a Szövetség és a testvéregyesületek kiküldöttjeit, majd dr. Balogh Ernőt felkérte a ház felavatására. Dr. Balogh Ernő beszédében a Mátyás túrák jelentőségéről emlékezett meg. Idézte a nagy király szellemét és kifejtette, hogy ma is tettekre van szükség, nem határos beszédekre. Visszaemlékezett a forrásligeti menedékház felavatási ünnepségére, amikor az idegen uralmat hirdető képet avató beszéde közben a szél lesodorta. Azóta ez a szellő megerősödött és minden nem idevalót ki fog seperni és lelkünket is megfeszítve áldozathozatalra képebbé tesz és kötelességünk teljesítésében megalkuvást nem ismerőkké. A nagybányai osztály töretlen és önzetlen munkásságát dicséri ez a ház, amely nagy turista céljaink eléréséhez segít hozzá és megtanít arra, hogy nem az egyénnek, hanem a Hazának biztosítható az örökélet az önzetlen munkával.

Dr. Balogh Ernő után Bene Sándor, a szatmári törvényszék elnöke, a Rozsály régi szerelmese mondott költői beszédet, majd Romhányi Antal a Turista Szövetség, a MTE és a BSE nevében mondott üdvözetet és Tréger Lajosnak átnyújtotta a Turista Szövetség és MTE emlékérmét. A budapesti Törekvés Turista Egyesület kiküldöttének üdvözlő szavai után Tréger Lajos mondotta el záróbeszédét. A házat a Mátyás év emlékére Mátyás Ház-nak nevezték el.

Az egybegyültek ezután visszatértek a forrásligeti menedékházhoz, ahol Farkas Károly, a menedékház vezetője kitűnően ellátta a vendégeket, akik másnap a legkellemesebb emlékekkel távoztak arról az ünnepről, amely a visszacsatolás óta a legjelentőségtelesebb volt a nagybányai osztály életében.

A ház még nem volt teljesen befejezve az avatás alkalmával, mert ezt meggátolta egyrészt a kedvezőtlen időjárás, másrészt az ezzel kapcsolatosan nehezebbé vált anyagfelszállítás.

A rozsályi menedékház felépítése a nagybányai osztály érdeme, azonban feltétlenül meg kell említenünk, hogy igazi életrehívója Tréger Lajos, az osztály elnöke volt, aki lankadallan türelmével úgyszólván a semmiből kicöszkoltta ennek a háznak felépülési lehetőségét. A rozsályi menedékház felépítésével elévülhetetlen érdemeket szerzett Tréger Lajos és hisszük, hogy további önzetlen munkássága épp úgy megtermi gyümölcsét, mint az eddigi.

J. A.

A sancanziano-i barlangszakadék és a Tordahasadék közti hasonlatosság

A tordahasadéki természeti tüneményhez hasonló külföldi tájszépességek sorában a Sancanziano néven ismert természeti nevezetességre előszeretettel szoktak hivatkozni a geológusok és a turisták egyaránt, akik mindkét kirándulóhelyen jártak. Olaszország San Canziano községének a határában fekszik ez a híres tájszépesség, mely Triestből félnapos kirándulás keretében megtekinthető. A Catalano-hegységből fakadó Timavo-patak tör át, egy két hegyen beomlott barlangon, szakadékokat, vízeséseket, szép kilátó pontokat tárva a szemlélő elé, mely vadregényes látnivalók változatos egymásutánban követik egymást itt-ott szédítő magasságban vezető karzatokon keresztül. Gazdag irodalma van ennek a természeti ritkaságnak, mely a cseppkőbarlang, a bűvópatak és a hegyhasadék változatos panorámáját egyesíti magában prehistorikus barlangüregekkel egyetemben.

Az első föltárásokat, gyalogösvényeket olasz természetbarátok végezték már ezelőtt több mint száz évvel, majd 1851-ben dr. *Schmidl* Adolf hírneves osztrákszarmazású barlangkutató, a későbbi pesti egyetemi tanár, a Bihar-hegység és az aggteleki barlang klasszikus leírója fogott hozzá ennek a félig barlang, félig hegyes szoros szakszerű tanulmányozásához, és Rudolf József segítőtársával együttesen eszközölt megállapításai és leírásai alapján a Német Osztrák Alpesi Egyesület vette kezébe a teljes föltárás sikeres keresztülvitelét.

A bejárás jelenleg az idegen utasok kényelmével két órát vesz igénybe.

Igaz, hogy a szomszédságban lévő postumiai (adelsbergi) cseppkőbarlang hatalmas versenytárs, melyet egy 15 év előtti statisztika szerint egymillió látogató keresett fel egy év alatt, holott Sancanziano csak tízezer turistát mutathatott fel. Azóta bizonyára utóbbi helyen is idegenforgalmi részvénytársaság alakult.

Sancanziano annyival is inkább érdekelheti a Tordahasadék ismerőit, mert a keletkezést illetően a barlang-elmélet klasszikus példáját mutatja be.

Za-la.

Turára

Hazai védett természeti emlékek... A Földművelésügyi Minisztérium a Természetvédelmi Tanács javaslatára védetté nyilvánított számszerint 78 hazai természeti ritkaságot őrző helyet. Az erdélyi részen Görgényszentimre község határában (az iszticsói m. kir. Erdőhivatal kezelésében lévő) közel 82 hold érdekes növésű, idős tölgyállomány és a 20 holdnyi kiterjedésű Rákóczi-várhegy, mint történelmi és természeti emlék kapott védelmet. Ugyanígy nyilvántartásba került Gyergyóbékás község határában lévő (Popescu és társai tulajdonát képező ingatlanon található) cseppköves barlang a bejáratát övező 0.2 hold kiterjedésű felszíni területtel.

Pótfüzetek a Természetudományi Közlönyhöz.
Bp. 1943 április—júniusi szám.

Egyesületünk munkaterülete tárháza a természeti ritkaságoknak. Csaknem minden nagyobb túránkon találkozunk hatalmas növésű öreg fákkal. Ismerünk ritka növényeket termő helyeket, csodás sziklaalakzatokat; nevezetes vagy alig ismert patak szurdokokat. Mondhatjuk számtalan az erdélyi részek védelemre érdemes helye! A mai idők sajnos nem alkalmasak nagyvonalú természetvédelmi rendelkezések végrehajtására — mint füzetünk is írja. Ezúton is felhívjuk tagjainkat: amíg hivatalos hely számbaveheti természeti szépségeinket — jelentsék Központunkhoz a védelemre méltó tárgyakat. Közöljék a hely megközelítő lehetőségét, jelenlegi birtokosát, a növényzet, sziklaalakulat rövid leírását, lehetőleg a tárgy fényképének egyidejű beküldésével. Gyűjtsük az adatokat, hogy alkalmas időben kész anyaggal sielhessünk az illetékes helyek munkájának támogatására!

*

A csicsókeresztúri rk. templom. Írta Entz Géza... Szolnok-Doboka vm. eme sok vihart átélt, Nagy-Szamos menti temploma, román, csücsüves és barokk műrészleteivel a magyar építő tudásnak egyik nagyszerű hirdetője. Építészeti szempontból D. kapuzata a legértékesebb...

Erdélyi Múzeum, Kv. 1942. XLVII. évf. 1. sz.

*

Műemlékeink műszaki felvétele... Kalauz-szerkesztő turistáink olvashatják élvezettel ezt a tanulmányt. Mert bepillantást nyernek általa az építészettudományba. Az egyszerű turista pedig rájöhet arra, hogy tartalmat vihet a látszólag érdektelen területen áthaladó túrába is, ha az ott lévő régi templomokról vázlatot, felvételi rajzot készít. A vázlat-rajzokkal is változatossá tehetjük túranaplónkat. Az adatok továbbításával pedig felhívhatjuk az illetékesek figyelmét egy-egy ismeretlen műemlékünkre. Gyarapíthatjuk így tudásunkat és kiterjesztjük turista munkakörünket...

Szépművészet, Bp. 1943. IV. évf. 1. sz.

B. I.

Régi turanaplókból . . .

„A Belügyminiszter értesítette Egyesületünket, hogy elismervén az EKE eddigi sikeres működését a hazai fürdőügy terén s miután a maga részéről is kívánatosnak tartja, hogy az erdélyi források és fürdők külföldön is minél szélesebb körben ismertessenek, 1000 forintot engedélyez az erdélyrészi fürdők és ásványvizek leírása című mű német kiadása költségére. A választmány a Belügyminiszter segélyéért köszönetét fejezi ki és utasítja az elnökséget, hogy a műnek sajtó alá rendezéséről gondoskodjék.“

Erdély, 1896. V. évf. 8. sz.

Hankó Vilmos dr. szerkesztésében, magyar és német nyelven megjelent kiadványunk általános érdeklődést és elismerést keltett, úgy hazai, mint külföldi tudományos körökben is.

* * *

A Gyergyó név eredete . . . Régi helyneveink keletkezését legtöbb esetben csak a mese örökítette meg számunkra. Manapság szómagyarázatokkal igyekeznek kihámozni a költött dolgokból a valóságot. Így Gyergyó nevét is a „gyer“ és „jó“ szavak összetételéből származtatják. Mások Attila egyik alvezéréét, Györgyöt emlegetik mint névadót, aki a töredék hún népet erre a földre vezette. A monda azt tartja, hogy a nép nevezte el az új hazát „György-jó“-nak, röviden Gyergyónak. Ezt elfogadhatjuk mi is. De a „jó“ szó itten nem tulajdonságot, hanem a régi magyar nyelv szerinti: vizet, patakot, folyót jelentő szócskát idézi eszünkbe. A György szónak is meg van a régi magyar nyelvben a „Gyergy“ változata. És a Gyergyóban ma is létező Györgypataka szintén igazolja fejtegetésünk helyességét. Így elfogadhatjuk, hogy György-jó, Görgy-folyó és a mai Görgy-pataka névből származott Gyergyó ősi neve . . .

Erdély, 1912. XXI. évf. 3. sz.

* * *

EKE hunyadmegyei Osztálya 1892 június 26-án tartotta alakuló ülését Déván, mintegy 60—70 tag jelenlétében. Az Osztály elnöke lett Jósika Lajos báró. Az alakuló ülésen ügyvivő alelnököket választottak: 1. Algyógy, 2. Brád, 3. Gyalár, 4. Marosillye—Zám, 5. Hátszeg, 6. Körösbánya, 7. Kudzsir, 8. Nagyág, 9. Petrozsény, 10. Puj, 11. Szászváros és 12. Vajdahunyd székhelyekkel a helyi turista élet kialakítására és megszervezésére. Választmányi tagok között szerepelt Téglás Gábor is. Ő éveken át különösen sokat dolgozott a Hunyadiak földjének turista feltárásán és ismertetésében . . .

Erdély, 1892. I. évf. 5. sz.

Mályás-túránkön gondoljunk természeti kincsekben leggazdagabb vármegyénk történelmi és természeti szépségeire! Emlékezzünk az ötven évvel ezelőtt alakult Hunyadmegyei Osztályunkra!

B. I.

HIREK

MaTuOSz június 1. tanácsülésén Papp Dénes társelnök elnökölt és beszámolt a Szövetség jubileumi közgyűléséről. — Szuniogh-Árvay Nándor dr. ismertette a május 15—16-án nagy érdeklődés mellett megtartott szövetségi terepgyakorlatot. Majd az elnök kiosztotta az első: BBTE I., a második: MKE I. és a harmadik: BBTE II. helyezett csapatoknak a vándordíjakat. Emlékveretet kapott ezen kívül az öt első helyezett csapat minden egyes tagja és hat főrendező. Előadó javaslatára tanács elhatározta, hogy a vidéki turista alakulatokhoz is küld vizsgáztatókat, legalább 10 jelentkező esetén. Babós Imre az eddigi Mátyás-turákról adott összefoglaló jelentést. A beérkezett 25 túra-jelentés szerint 1370 turista résztvevője volt eddig a Mátyás-turáknak. Az MTE 317, MKE 207, BSE To. 130, MMTE 102, EKE 99, BBTE 93 taggal szerepelt a túrákon. Örvendetes, hogy csaknem minden turista alakulat szerepel néhány résztvevővel. Előadó kéri a túrajelentések részletes kitöltését, e túrán elmondott ünnepi beszédek szövegének és túrajelentéseknek mielőbbi beküldését. Tanács az almásfüzitői Vacuum Spe. To. egy évi próba-

időre felvette. Tanács a menedékházi ágyalapítványok összegét 300 pengőben állapította meg. Egy menedékház 10 szövetségi ágyalapítványnál többet nem kaphat. Ágyalapítványt a jövőben csak szövetségi kötelezettségének eleget tett tagegyesületek kaphatnak. A Honvédelmi Miniszter által tíz csapatok részére adományozott vándordíjért a szövetségi terepgyakorlatot az MKE rendezi, szeptember első felében. Főtitkár jelentése alapján Tanács elfogadta a szövetségi irodalmi- és fénykép-pályázatok kiírásának feltételeit.

B. J.

Marosszéki osztályunk az 59. sz. túra alkalmával több útjelzést végezett. A II. sz. munkacsoportban Both Károly és dr. Mőck Vilmos vezetésével 6 személy Ratosnyáig utazott és a Ratosnya völgy 20., illetve a Secu-völgy 10 km-nél megkezdte az útjelzést piros vízszintessel és ezt folytatta a Moldovánska felől jövő út esatlakozásáig. Ettől a ponttól kezdve az Istenszéke—Moldovánska—Kissbeszterce út színének megfelelően sárga színnel jeleztek egészen a Kissbeszterce csúcsáig. Részletesebben: ahol a Moldovánska felől jövő út és a Ratosnya-Secu felől jövő út találkozik, onnan a Rusz és Ratosnya községek erdőhatárán vezet az út egészen Pojána Priszlopig. Itt kapcsolódik be a Kolibicáról jövő út is. Az osztály itt védőkunyhó építését tartja szükségesnek és amint lehetséges, azt fel is építi.

Ettől a ponttól kezdve az ismert katona út visz fel a Kisbeszterce csúcsig.

A Kisbeszterce csúcson az útjelző csoport találkozott a bésztercei és kolozsvári túrázókkal. A kölesönös örömteli üdvözlés perceit feledhetetlenné tette az, hogy az egész napi borús esős idő után pár percere kiderült és a Kisbeszterce megmulatta környékének felejthetetlen szépségeit. A bészterceiek és kolozsváriak visszatértek Kolibicára, míg a marosszékiek folytatták útjukat. Sajnos a jelzésből nem tudták megvalósítani egész tervüket, mert esett az eső. Csak 4 óra múlva folytathatták az útjelzést, amikor a kövek és fák megszáradtak. Az országos kék jelzés a Kisbeszterce csúcsa alatt a Strenior vízeséseknél kezdődik. Itt a víz kb. 30 méter magasságból esik körül-köre. Innen két és fél óra alatt érhető el a Paplába nyereg, ahová a tervezett védőkunyhó épülne. Itt állott az SKV védőkunyhója is, azonban az idő teljesen tönkretette, összeomlott.

A csoport további útja a Dumdek északi oldalán vezetett, itt a főút mellett egy bővízű forrást foglaltak és azt Mátyás-forrásnak nevezték el. A nevét a forrás melletti nagy köre írták rá. A forrást kiképezték, lefolyó csatornával látták el. A kék jelzést elkészítették a Teleki-csúcs északi oldalán levő útba csatlakozó és a D. Marieresely 1871 m felől jövő út találkozásáig. A Tiha-Ruska gerincen jövő utat a sárga vízszintest bekö-

tölték a főútba. Azon a ponton, ahol a főútba ér a Tiha-Ruska felől jövő gerinc-út, onnan indul a Teleki-csúcs gerinc jelzése kék keresztel, melyet egy kis szakaszon sikerült csak elkészíteni.

Megjegyzések az út kivitelére vonatkozólag: a Kisbeszterce csúcs és a csúcs alatt elhúzódnó főút jelzése hiányos, a Strenior vízeséstől a Teleki-csúcsig a jelzés tökéletes. Az osztály rövidesen befejezi az egész gerinc út jelzését.

A III., IV. és V. csoport megjárta a Tiha és Ruszka tetőket, sajnos kedvezőtlen időben.

A túra végén Palotailvára mentünk az összes csoportokkal együtt, itt már vártak a levente alakulatok és a nagyszámú polgári közönség. A falu végétől négyes sorokban vonultunk fel az iskola udvarán levő Országzászlóig, ahol megtartottuk Mátyás emlék-ünnepségünket. A magyar Híszkegy elmondása után Gáll István ref. lelkész mondott emlékbeszédet, majd a Himnusz elnéklése után megkoszorúztuk az Országzászlót. A kirándulás 66 résztvevője jókedvvel és felfrissülve tért haza az 59. Mátyás túráról, melyen sikerült turista alkotó munkát is végeznünk és méltóképpen hódolhattunk a Nagy király emlékének.

Both Károly.

A Mátyás-túrákra a Magyar Turisták Országos Szövetsége botjelvényt készíttetett. Botjelvény kapható az EKE központjában. Kolozsvár, Jókai-utca 2., darabja 60 fillér.

Marosszéki osztály hírei. Az osztály június 3-án a következő útjelzést végezte el: **Szováta kisálló—Bekecs** piros-fehér, Nyárádköszvényes—**Bekecs** piros-fehér és **Bekecs—Nyárádselye** útvonalat kék-fehér színjelzéssel. Az útjelzéseket Sente Béla, Máthé Borcsa, Both Károly és Bencze János készítették. A Bekecsi túrán 35-en vettek részt. Egyrésze Nyárádmarosig autóbusszal, másrésze kerékpárral tette meg az utat. Ez volt a kerékpáros csoport első útja.

Both Károly, a turista szakosztály vezetője június 6-án Szovátára utazott és az útjelzések ügyében Budai Gedeon fürdőigazgatóval tárgyalt. Az igazgató úr a gyógyhelyi bizottság 1943. évi április 28-án tartott ülésén megszavazott 200 pengő útjelzési segély kiadását megtagadta azzal, hogy nekik nincsen turista forgalmuk, nekik Szováta—Mezőhavas-i útjelzés nem is kell, ők a helyi jelzésekre gondoltak, amit Krizsán úr már meg is csinált. Végül is belement abba, hogy az útjelzésre vonatkozó számlát a gyógyhelyi bizottságnál nyújtsa be az osztály.

Június 7-én Both Károly és Nagy Géza reggel 4 órától délután 5 óráig elkészítették a Szováta—Mezőhavas-i piros útjelzést. Ez a jelzés Szováta fürdőtelep igazgatósági irodájánál kezdődik, a patlakmajor érintésével a Tekenősházig, az országuton feltér a Tekenős mezőn át a gerincre, itt megy azután végig, érintve Csere-

peskő-mező, Dürgőház (Szovátától 5 óra út) Asztalkő—Mezőhavas tetőt (1777 m.) (Dürgőház—Mezőhavas tető 2 óra út). Az útszakaszhoz szükséges 4 drb. magyarázó táblát a legközelebbi túra alkalmával helyezik el.

Az Erdély mult (6.) számában megjelent „Pillantás a Hortobágyra“ c. cikk első képének magyarázó aláírása „Ökörnyállal bevont hortobágyi táj“ tévedésből elmaradt. Maga a kép finomabb részleteinek nyomdatechnikai okokból való elveszése miatt nem sokat mondó ugyan, azonban valójában maga a táj ilyenkor, amikor tele van, száraz kőrökba akadt rengeteg ökörnyállal, ennek fátyolszerű szövedékével, megkapó sajátságos képet nyújt, mert kedvező megvilágítás mellett ilyenkor az egész mező úgy fénylik, mint valami tükröző vízfelület.

Zilahi osztályunk Nádastó-i menedékházának építése nagy ütemben halad. Az épület falai már az emeletig fel vannak rakva és ha nem jönnek közbe váratlan akadályok, a ház építése ez évben befejeződik. Az építési anyag beszerzése körül felmerült nehézségek miatt a házat a tervezett időpontra folyó évi augusztus 20-ra nem lehet befejezni, emiatt a zilahi osztály **augusztus 20-ra hirdetett 103. sz. Mátyás-túrája elmarad** és az későbbi időpontban lesz megtartva.

PÁLYÁZATOK

A MATUOSz 1943. évi turistairódmalmi pályázata. I. A pályamű tárgya lehet: a)

Túraleírás; b) Egyes hegyvidéket ismerető kalaúz-szerű munka (pl. Hegyestető, Nagyvillám, Kevélyek stb.) c) Nagymagyarországi tárgyú vetítettképes előadásra alkalmas szöveg. — II. A pályázat feltételei:

A pályázaton résztvehet minden turista, aki rendelkezik a Szövetség 1943. évi igazolványával és nem hivatásos író vagy újságíró. A pályázat titkos: a pályázó nevét, lakcímét, egyesületét és igazolványának számát zárt, jeligés borítékban kell mellékelni. Ugyanaz a szerző több munkával és mind a három csoportra pályázhat. Más pályázaton díjazott, vagy dicséretben részesült munkával pályázni nem lehet. A pályamunkákat gépirással vagy jól olvasható kézírással ív alakban, a papírvéknek csak egyik oldalára írva, zárt borítékban kell beküldeni a Szövetség hivatalos helyiségébe (V., Alkotmány-utca 6.) A borítékon jelezni kell, hogy „Irodalmi pályázat... csoportra.” —

III. A pályamunkák beküldési határideje: 1943. nov. 30. — IV. A pályamunkák elbírálása és díjazása: A bíráló bizottságot a Szövetség tanácsa küldi ki. Az a) csoport

első díja 50, második díja 30, harmadik díja 20 P. A b) és c) csoportok első díja egyenként 100—100, második díja 60—60, harmadik díja 40—40 pengő. Meg nem felelő eredmény esetén a bizottság a díjakat megoszthatja, sőt azok kiadását részben, vagy egészben meg is tagadhatja. A díjazott és megdicsért pályamunkák közlési joga az eredmény kihirdetésétől számított egy éven belül kizárólag a MATUOSz-t illeti meg, a többi pályamunka az eredmény kihirdetésétől számított két hónapon belül a Szövetség hivatalos helyiségében kellő igazolás mellett átvehető.

A MATUOSz 1943. évi turistatárgyú fényképpályázata. I. A pályázat tárgya:

a) Nagymagyarországi tárgyú egyes felvétel; b) 4—6 képből álló sorozat, amely Mátyás királlyal kapcsolatos vidéket szemléltet. — II. A pályázat feltételei: A pályázaton résztvehet minden turista, aki rendelkezik a Szövetség 1943. évi igazolványával és nem hivatásos fényképész. A pályá-

zat titkos: a pályázó nevét, lakcímét, egyesületét és igazolványának számát zárt, jeligés borítékban kell mellékelni. Ugyanaz a szerző több képpel is pályázhat s mindkét csoport pályázatán résztvehet. A pályamunkák lehetőleg 18×24 cm nagyságú képek legyenek, hátlapjukon a pályázati csoportot, tárgyat és a jeligét kell feltüntetni. A képeket zárt borítékban kell a jeligés borítékkal együtt a Szövetség hivatalos helyiségébe (V., Alkotmány-utca 6.) beküldeni. — III. A beküldés határideje: 1943. november 30. — IV. A pályamunkák elbírálása és díjazása. A bírálóbizottságot a Szövetség tanácsa küldi ki. Az a) csoport első díja 40, második díja 30, harmadik díja 20 pengő. A b) csoport első díja 100, második díja 70, harmadik díja 50 pengő. Meg nem felelő eredmény esetén a bizottság a díjakat megoszthatja, vagy azok kiadását részben, vagy egészben meg is tagadhatja. A díjazott, vagy dicséretet nyert képek a Szövetség tulajdonába mennek át és azok közlési és kiállítási joga egy éven belül kizárólag a MATUOSz-t illeti meg. A többi pályamunka az eredmény kihirdetésétől számított két hónapon belül a Szövetség helyiségében kellő igazolás mellett átvehető. — Úgy az irodalmi, mint a fényképpályázat eredményét a MATUOSz 1944. évi közgyűlésén hirdetik ki.

A MATUOSz pályázata a vezetőképzésre és a terepgyakorlatok fejlesztésére. A MATUOSz pályázatot hirdet: 1. a túravezető képesítés népszerűsítésére, a vezetőképzés továbbfejlesztésére vonatkozó pályamunkákra; 2. Új gondolatok a terepgyakorlatok népszerűsítésére és továbbfejlesztésére. — A pályamunkák közül mindkét csoportban a legjobbat 100—100 pengővel jutalmazza a Szövetség, a pályadíj azonban csak akkor kerül kiadásra, ha a pályamunkák komoly értéket képviselnek. A pályamunkákat a papír egyik oldalára írva, jeligés levél kíséretében a Szövetség hivatalos helyiségébe (V., Alkotmány-utca 6.) kell beküldeni. **Beküldési határidő:** 1943. szeptember 30. — A díjazott munkák közlési és felhasználási joga a MATUOSz-t illeti meg.

A vadregényes Hargitán kb. 1350 m. tenger színe feletti magasságban van az Erdélyi Kárpát Egyesület

Uz Bence menedékháza:

8 szoba 18 ágygal, 2 tömegszállás 36 ágygal.

Megközelítése: Csikszeredáig vonattal, innen naponta kétszer közlekedő Mávaut járattal.

Hálódíjak: közös hálótermekben ágynemű nélkül EKE tagoknak 1 P, szövetségi tagoknak 1.50 P, nem turistáknak 2 pengő. Hálódíj ugyanott ágyneművel 1.60, 2.20 és 2.80 pengő a fenti sorrendben. Kettő és három ágyas szobákban 3.30, 4, 4.70 pengő. Hozzászámítanak még 10% kiszolgálási és 5% forgalmi adót. Levelezés: Székely Géza, Csikszereada, Kossuth Lajos-u. 26. sz.

Télen, nyáron nyitva. Korlátlan kirándulási lehetőségek a Hargita minden részébe.

Erdély kapujában, a Sebeskörös csodás völgyében, a Zichy csepkőbarlang közvetlen közelében áll az Erdélyi Kárpát Egyesület

Zichybarlangi menedékháza,

ahol 17 szoba és közös turista háló áll a nyaralók rendelkezésére.

Megközelítése: Személyvonattal Zichybarlang megállótól 5 perc. Gyorsvonattal Rév nagyállomástól 6 km. gyalogút.

Hálódíjak: közös turista szálláson pokróc nélkül: 1 pengő. Egyágyas szoba díja EKE tagoknak 2, szövetségi igazolvánnyal ellátott turistáknak 3, nem tagoknak 4 pengő. Kétágyas szoba a fenti sorrendben 4, 6, 7 pengő. Teljes napi penzió napi háromszori bőséges étkezéssel EKE tagoknak 12.— P, szövetségi tagoknak 13.— P, nem turistáknak 14.— P. 8 napnál hosszabb ideig tartó ott tartózkodás után engedmény.